

Posiedzenie z dnia 6 czerwca 1961 pod przewodnictwem czł. A. Bolewskiego.

S. Połtowicz przedstawił własną pracę pt. *Utwory kajpru występujące na północ od Olkusza*.

Występowanie utworów kajpru górnego na północ od Olkusza zostało stwierdzone otworami wiertniczymi w okolicach Rabsztyna oraz Klucz, Jaroszowca i Pazurka.

W okolicy Rabsztyna osady te transgredują na silnie rozmytą powierzchnię dolomitów diploporowych. Można tu wydzielić dwa poziomy różniące się między sobą litologicznie.

Dolny poziom, odpowiadający niższej części kajpru górnego, którego osady zostały opisane z okolic położonych na południe i zachód od Olkusza, charakteryzuje się występowaniem dolomitów i ilowców dolomitycznych przelawiconych cienkimi (30—60 cm) warstwami wapieni i mulowców wapnistych. W spągu tej serii występują lokalnie cienkie wkładki zlepieńca złożonego z dobrze obtoczonych ziarn jasnocielistych, pelitowych wapieni przypominających *wapienie gogolińskie* oraz dobrze, niekiedy średnio obtoczonych fragmentów ciemnych, brązowoszarych i szarych wapieni dolomitycznych przypuszczalnie paleozoicznych. W zlepieńcach rzadko spotyka się otoczaki ciemnoszarych rogowców podobnych do występujących w wapieniu węglowym turneju okolic Rudawy (potok Szklarka). Zlepieniec posiada lepiszcze kalcytowe.

Górny poziom, odpowiadający środkowej części kajpru górnego okolic Olkusza, reprezentowany jest w niższej części przez ilowce szarozielonkawe, niekiedy ceglastobrązowe z plamami szarozielonkawymi nieregularnie rozmieszczonymi w skale. Iłowce te są słabo wapniste lub zupełnie nie burzą z kwasem solnym. Wśród nich spotyka się przelawicenie pelitowych, szarych margli oraz *wapieni miodowych* z towarzyszącymi im ciemnymi, węglistymi ilami i ilowcami zawierającymi małżoraczki.

Poniad serią ilasto-wapienną leży kompleks osadów złożonych z bezwapiennych mułowców zielonkawoszarych przechodzących ku górze w słabo wapniste piaskowce bardzo drobnoziarniste, szarozielonkawe z fioletowobrązowymi smugami. Niekiedy spotyka się w nich przelawicenia *wapieni miodowych* z występującymi wraz z nimi ciemnymi, węglistymi ilami z fauną małżoraczków oraz ciemnoszarych, bezwapiennych ilowców. Górną część tego poziomu stanowią mułowce zielonkawoszare i ciemnoszare przechodzące ku górze w ily lub ilowce szarozielonkawe lub zgnilozielonkawe, miejscami brązowe nie burzące na ogół z kwasem solnym.

Osady wyższej części kajpru górnego, opisywane w najbliższej okolicy Olkusza (Żurada, Pomorzany), w profilach Rabsztyna nie występują. Łączna miąższość osadów kajprowych w Rabsztynie nie przekracza 32 m.

W okolicy Klucz, Jaroszowca i Pazurka utwory kajpru górnego transgredują na różne ogniwa wapienia muszlowego (w Kluczach i Pazurku na dolomity diploporowe, w Jaroszowcu na dolomity kruszconośne). Nie występują tu osady ilasto-dolomityczne niższej części kajpru górnego, lecz bezpośrednio na wapieniu muszlowym leżą utwory opisane z okolic Olkusza jako środkowa część kajpru górnego. Osady te rozpoczynają się serią klastyczną złożoną ze słabo wapnistych piaskowców i mułowców z przelawiczeniami ilowców i wapieni (Pazurek) oraz jasnoszarych bardzo słabo wapnistych mułowców szarokawowych i szarych lub szaróżółtych bezwapiennych ilowców. W wyższej części pojawia się czerwone zabarwienie osadów oraz występują wkładki szaroróżowych margli z czerwonymi żyłkami. Niekiedy spotyka się w nich ślady przypuszczalnie żerowisk robaków.

Wyższa część kajpru górnego wykształcona jest analogicznie jak w najbliższej okolicy Olkusza. Są to ily i ilowce ceglasczerwone, niekiedy pstre, silnie wapniste, z lokalnie wykształconymi wkładkami margli. Powierzchnia tych utworów jest silnie rozmyta. Nadkład stanowią osady jury górnej, bądź środkowej.

Wykształcenie osadów kajpru górnego okolic Olkusza (Żurada, Pomorzany, Rabsztyn) różni się od charakteru litologicznego tych samych utworów występujących w rejonie Klucz, Jaroszowca i Pazurka następującymi cechami:

1. Brak osadów ilasto-dolomitycznych niższej części kajpru górnego w rejonie Klucz-Pazurka, podczas gdy w okolicy Olkusza osiągają one niekiedy znaczne miąższości (Żurada — do 50 m, Pomorzany, Rabsztyn — do 12 m). Może to świadczyć o przegłębieniu zbiornika sedymentacyjnego w rejonie Żurady w czasie osadzania się utworów dolomityczno-ilastych. Ku północy zbiornik ten sięgał przypuszczalnie tylko do okolic jeziora *Biała Karczma* położonego na północ od Pomorzany. Osady niższej części kajpru górnego osiągają tu miąższość rzędu 5 m.

2. Nieznaczne zwiększenie ku wschodowi łącznej miąższości osadów piaszczysto-mułowcowych (profile Pazurka i Rabsztyna) środkowej części kajpru górnego.

Utwory górnej części kajpru górnego są wykształcone niemal identycznie w obu rejonach (Olkusz i Klucze-Pazurek). Świadczy to o objęciu tych rejonów jednym zbiornikiem, charakteryzującym się stałym i dość monotonnym wykształceniem osadów.